
Prikazi i osvrti

Crna knjiga o grozovitostima komunističke vladavine u Hrvatskoj

Crna knjiga o grozovitostima komunističke vladavine u Hrvatskoj, priredio, uvod napisao i bilješkama popratio Juraj Batelja, Zagreb, 1999., LXXXIII + 73 stranica.

Ovu *Crnu knjigu o grozovitostima komunističke vladavine u Hrvatskoj*,* što ju je za tisak priredio dr. Juraj Batelja, postulator kauze blaženog Alojzija Stepinca, najjemenitnije žrtve komunističkih progona, sastavio je anonimni auktor, zasigurno člana više hijerarhije Katoličke crkve u hrvatskom narodu, u danima neposredno nakon Drugoga svjetskog rata. Ona nije samo svjedočanstvo o krvavim komunističkim zlodjelima i poziv upomoć nego i opomena onima koji su onda, a kako smo svjedoci i pedeset godina poslije, zatvarali oči pred komunističkim zlodjelima.

Crna knjiga je dosta kratak, ali snažan spis, prepun ljubavi prema patnicima i pun kršćanskog duha. U manje od pedesetak stranica malog formata iznose se događaji koji svojom strahotom moraju potresti svakog čovjeka.

Dr. J. Batelja, očito potaknut objavljivanjem već svjetski poznate francuske *Crne knjige komunizma* (o kojoj je u *Crkvi u svijetu* 33 [1998], 276-294 pisao N. Šimac), potrudio se javnosti predstaviti i ovu hrvatsku *Crnu knjigu*, objašnjenu i potkrijepljenu dugačkim uvodom (str. V-LXXXIII) što je u stvari I. dio ovog izdanja s naslovom *Značenje i poruka 'francuske' i 'hrvatske' crne knjige*. U tom uvodu

* Ovo je tekst koji je pročitao na predstavljanju knjige u Splitu, 17. studenoga 1999., u samostanu sv. Frane na Obali.

dr. Batelja uvodi čitatelja u pozadinu komunističkih zločina općenito, a na poseban način u Hrvatskoj. Slijede brojna dokumentirana svjedočanstva o mučenjima i ubojstvima, te veći broj fotografija i desetak tablica iz kojih je razvidan broj stradalih svećenika, redovnika i redovnica te pripravnika za duhovna zvanja.

Poradi svega navedenoga, ova knjiga može i treba poslužiti kao poticaj da se konačno istraže i javnosti cjelovito prezentiraju sva zlodjela nad nevinima, te da se dostojno počaste sve žrtve komunističke vladavine u Hrvatskoj, od kojih mnogi zavrjeđuju i čast oltara.

Crna knjiga

Sama pomisao na činjenicu da predstavljamo knjigu koja nosi naslov "Crna knjiga", upozorava nas na nešto mučno, teško i odbojno! Navikli smo u veselju predstavljati djela koja pronose novosti što nas ispunjavaju ponosom. Ovdje nije takav slučaj. Crno je mrak, tama, izgubljenost, strah! Crno je simbol zla, okrutnosti, propasti, tuge... a mi bismo, barem ovdje u Splitu, rado zapjevali "Nosi mi se bila boja". Kako je strašno "zaviti nekoga u crno", i ostaviti ga u crno zavita čitavog života!

Knjiga je po sebi zapisano svjedočanstvo. Ne samo o onom tko je u njoj opisan nego i o onom tko ju je napisao! Ovoj knjizi znamo jednog auktora. Dr. Juraj Batelja je napisao prvi dio, uvodno razmišljanje (*Značenje i poruka francuske i hrvatske Crne knjige*), koje je po sadržaju jednako značajno kao i drugi dio, po kojem čitava knjiga nosi naslov! Drugi nam auktor nije poznat imenom i prezimenom, ali ga prepoznajemo kao čovjeka koji je u svojoj duši, a vjerojatno i u tijelu, itekako osjećao strahotu učinjenih zlodjela. I kako reče prorok, "osjećajući žarki ogranj zapreten u grudima mojim" – morao je zavikati svijetu, pa makar i na ovakav, anonimnisan pisani način, ostavivši iza sebe svjedočanstvo na koje se i mi, živeći u "novom", ali ne baš puno pametnijem i boljem vremenu, moramo osvrnuti da nam bude poticaj i uputa, ispit savjesti i opomena za buduće generacije.

Knjiga je riječ! A riječ je izuzetno značajna. Mi, kršćani, čak vjerujemo da se i sam Bog uriječio, i ta je "Riječ tijelom postala prebivala među nama"! I u toj je riječi temelj svake slobode riječi. A ova je knjiga, ova riječ i svjedočanstvo – dugo morala čekati na slobodu! I evo je, oslobođene, ovdje pred nama!

Ali, zašto ta riječ, upućena onima koji imaju uši i trebali bi čuti, nosi u samom naslovu tako strašnu opomenu: Crna knjiga!? "U početku - veli Sveto pismo - tama se prostirala nad bezdanom. I reče

Bog: 'Neka bude svjetlost'. I bi svjetlost. I vidje Bog da je svjetlost dobra, i rastavi Bog svjetlost od tame... Svjetlost prozva Bog dan, a tamu prozva noć. Tako bude večer, pa jutro dan prvi!" (Post 1, 2-5). Dakle, u početku razdvoji Bog svjetlo od tame! Kaos od uređenosti, dan od noći, zlo od dobra! Razdvoji Bog! Svojom riječju stvarateljskom! I vidje Bog da je svjetlost dobra, veli sveti pisac. Vidje Bog da je svjetlost dobra!

A zašto bi baš svjetlost bila dobra! I što se dogodi kad netko ustvrdi kako za njega ta "Božja svjetlost" nije dovoljno dobra, ili pak da "uopće nije dobra"? Čini se, nažalost, da takvih ima dosta! I da se priča o svjetlu i tami nastavlja, još od onda kad je započela u raju zemaljskom, da ne kažem od Kajina i Abela. Priča, ma kakva priča - drama; ma kakva drama - tragedija. Zbir raskola i jada: laži nasuprot riječi, tame nasuprot svjetla. Sveti Ivan veli: "Svjetlo istinito, koje prosvjetljuje svakog čovjeka dođe na svijet, bijaše na svijetu, svijet po njemu posta i svijet ga ne upozna. K svojim dođe i njegovi ga ne primiše. A onima koji ga primiše podade moć da postanu djeca Božja, onima koji vjeruju u njegovo ime" (Iv 1, 9-12).

Ova je "Crna knjiga" žalosno posvjedočenje o onima koji su izabrali laž i tamu, te odlučili ukloniti svjetlo, kao i veličajno posvjedočenje o onima koji su bili prineseni za krvavu žrtvu na oltaru istine i pravde. (Kažu da ne valja govoriti u "crno-bijeloj tehnici". I današnji "mudri analitičari povijesnih prilika" nalaze ne samo akademska nego i dnevno-politička opravdanja za počinjena zlodjela. Kao "nije ni vrag tako crn kako ga se crta". A čak je i jedan slikopisac, Steven Spielberg, snimajući fim o strahotama holokausta, zaključio kako se takav film [Schindlerova lista] valjano može snimiti samo u crno-bijeloj tehnici. Tu se više ne radi o nijansama boja života, nego se radi o konačnom opredjeljenju - o životu ili smrti; svjetlosti ili tami; istini ili laži.)

A, da se poslužimo opet svetim Ivanom, "Bog je svjetlost i u njemu nema tame nikakve. Reknemo li da imamo zajedništvo s njim, a u tami hodimo, lažemo i ne činimo istine (...) Tko veli da je u svjetlosti a mrzi brata svojega, u tami je sve do sada. Tko ljubi brata svojega, u svjetlu ostaje i sablazni u njemu nema. A tko mrzi brata svojega u tami je, u tami hodi i ne zna kuda ide jer mu tama zaslijepi oči" (I Iv 1, 5-6. 2, 9-11).

Grozote

U Svetom pismu poznat je pojam *grozota pustoši*. Na mjestu koje simbolizira štovanje pravoga Boga - postavljen je idol! Bog je

zamijenjen "ne-bogom", a oni koji to učiniše postadoše "bez-bozi". Uklonivši pravoga Boga, uspentraše se na uzvišice zemlje i zakraljiše se, podigoše sebi spomenike i oltare da im se ljudi klanjaju i da ih štiju. A sve koji im se ne pokloniše proglasiše neprijateljima naroda i odrediše da ih se za glavu skrati, kako im ne bi kvarili apetit krvarine!

Ova crna knjiga o grozotama komunističke vladavine u Hrvatskoj nije nekakva fikcija, neki horror-zamišljaj, nego je tek jedno malo odškrinuće vrata u pakao grozota što su tek dijelom posvjedočene - jer tko grozotu zapravo može opisati!? Sve zlo koje u grozotama stoji, sve ono što su nevini ljudi podnijeli, što je iz mržnje smišljeno i planirano učinjeno, predstavlja strahotu o kojoj se jedva može i razmišljati. Nije to nikakva pogreška u koracima, nužnost u evolutivnom razvoju društva, kako to žele prikazati današnji novi ideolozi, "novi drugovi" školovani po starim metodama i od učitelja koji su tu viziju grozote u praksu provodili, te već danas traže da se u ime znanstvene objektivnosti u školskim udžbenicima tih nesretnih stotinjak milijuna komunističkih žrtava jednostavno preskoči, kao da ih nikad nije bilo.

Može li zdrav i normalan čovjek uopće pojmiti što se sve činilo, i kako je uopće moguće učiniti grozote koje su u ovoj crnoj knjizi opisane? Ipak, ako nam i nije - hvala Bogu - dano pojmiti takozvane "dubine zla", razmišljanje o tome zašto se to činilo i čini, mora nam svima biti i danas jasno pred očima, jer se nismo puno odmakli od onoga što se je do jučer događalo. Prošloga tjedna novine su donijele izvještaj kako je u Kini na jednom stadionu, pred pedesetak tisuća ljudi izvršeno strijeljanje nekoliko članova jedne kršćanske vjerske zajednice s njihovim predstojnikom. U istim novinama, samo nekoliko stranica dalje, navodi se naputak uglednog *Financial Timesa*: "Ako želite izvući najveći profit iz svojih akcija, ulažite u Kinu, posebno u kineske telekomunikacije. Neka vas ne smetaju priče o ljudskim pravima. Kad je profit u pitanju, ljudska prava ne igraju nikakvu ulogu." Ekološki glasnogovornici neće na to ni mrdnuti malim prstom, tek će strašno prosvjedovati što je nekoliko medvjedića panda dovezeno u londonski zoološki vrt!

Grozota je uvijek plod izvrtanja istine. Oslobođenje je pak učinak istine. Veli Isus: "Istina će vas osloboditi" (Iv 8,32). Komunistička ideologija je takvo izvrtanje istine o čovjeku i njegovu odnosu sa svojim bližnjim da bi se moglo reći kako mu je začetnik Kajin. Onoga trenutka kad je ne samo zamrzio brata poradi njegova odnosa s Bogom, nego ga i ubio iz zavisti, pokazao je kako se laž i mržnja pretvaraju u ubojstvo, smrt. Mržnja iz zavisti na dobrotu ubija, laže i pere ruke! Ali što Bog čini? Zabranjuje da se ubojici

uzvratiti. Sam Bog čuva prvoga ubojicu i sprječava osvetu! Osveta pripada samom Bogu!

Komunistička ideologija, skrojena na antiteističkim filozofsko-antropološkim materijalističkim marksističkim postavkama, oduvijek je nastojala opravdati zla učinjena u ime sustava, kao nužnost na putu napretka, ne dopuštajući da se i pomisli kako je cijeli komunistički sustav ne samo na krivim nego na zlim temeljima. Tako se komunistička ideologija poslužila taktikom zmiје u rajskom vrtu: navući šarenu odoru i umiljato se privući naivnima da bi ugrizla i smrtno otrovala!

Pa i nama danas, koji i te kako osjećamo teška komunistička zatrovanja, i kao moguću prevenciju predstavljamo ovu "crnu knjigu" kao opomenu budućim generacijama, netko od komunističkih ideologa će možda već sutra u domaćim nam novinama prebaciti: Vi ste tek mazohisti koji guštaju u jednako groznom osjećaju veličine žrtve! (*Igor Mandić*). Kao da je prolijevanje krvi tek nekakva nebitna, sporedna stvar, a ni spomena ne bi bili vrijedni oni koji su krvlju platili svoju pripadnost Katoličkoj crkvi i hrvatskom narodu, kao i svi koji su radi vjere, istine i pravde prošli križne putove domaće nam grozne povijesne zbiljnosti.

Motiv objavljivanja ove knjige nije sadistički niti mazohistički, nego kršćanski. Ona želi biti opomena da se ne zaboravi snaga zla koja stoji iza bezbožnosti, sa svim strahotnim posljedicama koje sa sobom nosi, ali želi biti i poziv na obraćenje. Tako, na primjer, ova knjiga poziva na obraćenje onoga koji je nedavno u novinama, kao vođa antifašističke udruge, izjavio da je ponosan na svoje djelovanje u strukturama komunističkog sudbenog aparata, kada je osuđivao nevine ljude, tvrdeći da je samo savjesno izvršavao svoj posao, a on nije kriv što je tada zakon bio takav da je dopuštao smaknuće nevinih! I taj će sutra na nekoj od lijevih lista izići kao kandidat za Sabor.

Lijeva strana

Ima u evanđelju jedna prispodoba, što se čita na blagdan Krista Kralja. "Kad Sin čovječji dođe u slavi svojoj i svi anđeli njegovi s njime ... sabrat će se pred njim svi narodi, a on će ih jedne od drugih razlučiti kao što pastir razlučuje ovce od jaraca. Postavit će ovce sebi zdesna, a jarce slijeva..." (Mt 25, 31-33).

Dobro poznajemo tekst koji slijedi... Zašto se netko našao zdesna ili slijeva? Ovisi o tome kako se ponio prema Bogu! Ne prvenstveno prema čovjeku, nego prema Bogu u čovjeku i po čovjeku!

Veli Isus: "Bio sam gladan i dali ste mi jesti ... (a oni će mu reći) A gdje te to vidjesmo gladna i nahranismo te, ili žedna i napojismo te? (A on će im odgovoriti) Zaista, kažem vam, što god učiniste jednom od ove moje najmanje braće, meni ste učinili" (Mt 15,34-40). Zaključak je riječ upravljena dobrima: "Uđite u život vječni", a zlima: "Odlazite od mene, prokleti, u oganj vječni, pripravljen đavlu i anđelima njegovim!" (Mt 25,41).

Isus priča o lijevoj strani! Sigurno je da se tu radi o simboličkom izražavanju. Ali taj je simbolizam zadržan, prihvaćen i u upotrebi! Lijeva strana? Zašto lijeva!? I zašto su sebe komunisti s ponosom nazivali i nazivaju lijevima!? (I još jedna primjedba: Nije li i nacizam bio lijevi pokret, izrastao iz nacional-socijalizma, lijeve opcije!). Ne želim obezvrijediti sve "lijevo", jer je lijeva ruka jednako vrijedna kao i desna, ali samo dok je dio tijela! Kad ona sama poželji biti sve tijelo, onda ne samo da propada nego i tijelo u propast vodi!

U svoje doba komunisti su iznad moga sela podigli spomenik, na mjestu pogibije nekolicine drugova, koji je imao sljedeće značenje: "Tri roga protiv Boga"! Tako su ga meni, kao djetetu, drugovi tumačili! Zanimljivo je da tu, gdje od ondašnje hrvatske vlasti nitko nije stradao, pedeset godina nije bilo dopušteno spomenuti ni ime onih koji su na pravdi Boga poklani kao ovce, samo zato što su bili Hrvati i katolici! A oni koji su to učinili, s ponosom su uvijek isticali kako su oni lijevi! Jer lijevi je napredan! U čemu? U suprotstavljanju Bogu i vrednotama koje odozgo dolaze!

Osobno mislim da izbor lijeve opcije, lijeve strane, nije slučajan, niti se zbiva iz neznanja, jednako kao što ni komunistička zlodjela nisu tek "pogreške u koracima"! Možda će oni koji na kraju stvarno budu bačeni nalijevo, Bogu doviknuti: "Pa, neka! Mi smo to vazda tražili i htjeli! Mi smo znali, Bože, da si u tim pobijenima ti, i htjeli smo te likvidirati! Htjeli smo te istrijebiti, kako u najmanjima, siromasima, potlačenima, progonjenima, gladnima i žednima, milosrdnima i pobožnima, tako smo htjeli zatrti spomen na tebe u crkvama i samostanima, u školama i obiteljima! Skrojili smo svoje svetkovine, okrenuli bogoštovlje i ispleli svjetsku mrežu marksizma-lenjinizma, da pohvatamo što je više moguće naivnih i bijednih! Mi smo htjeli i željeli stvorili novi svijet, u kojem, Bože, neće biti mjesta za tebe! Čuješ li ti, Bože, ti si nam bio višak! Ti nam samo možeš smetati, jer si se, kao pijan kape, uhvatio poštovanja ljudske slobode i dostojanstva osobe! Mi imamo drugog učitelja, koji zna što je vlast, sila, moć, gospodstvo, a ne tamo tvoje nekakvo služenje! Ti si nam zasmetao da stvorimo novi sustav u kojemu ćemo potpuno ovladati tijelom i dušom, a ti nam poručuješ nekakvu tamo evanđeosku priču o služenju! Ne možemo mi nikako skupa! Bože, mi se tebi, ako već

nećeš ti nama, moramo izgubiti s očiju!" Nastavak priče ima dvije riječi: Škrgut zuba!

A budućnost?

Reći će netko: "Pa komunizam, barem takvog tipa, je svršena, prošla stvar!" Kao - komunizam u onakvom obliku više nije moguć? Nisam baš u to uvjeren! Možda se neće rabiti isti naziv, ali zlo koje stoji u korijenu te ideologije i dalje traži svoje putove, i nije ono baš tako ne jako, nego samo možda bira drugi način... I nije komunistička ideologija ništa manje bezbožna negoli je to prije bila! A to što se sada nastoji na drugi način uplesti u koncept globalizacije, iz čega više ne slijedi klasna, nego neka druga borba, čini se samo kao novo pakiranje starih sadržaja. I nije li možda još strahotnija i opasnija sveza starog bezboštva i ekstremnog ekonomskog liberalizma, koja upravo stvara još perfidniji sustav gaženja?

Ima suvremenih politologa koji misle kako kršćanska civilizacija zapravo nema prave budućnosti na duži rok, jer je premekana, jer u njezinoj srži stoji opraštanje, pomirenje i ljubav. I tako se ne može predvidjeti nastavak te kršćanske civilizacije doli na križu. Drugi dodaju kako će budućnost pripasti liberalnoj ekonomiji koja će se usredotočiti samo na zadovoljenje čovjekovih želja. Istinitim će se prihvatiti onaj tko može ispuniti prohtjeve mase! Ali što ako ti prohtjevi budu ludi, čak i zli, što onda?

Crna knjiga pokazuje nam kako nam se pisalo! A kako će nam se pisati, to ovisi o Bogu! Stoga se valja upitati: "Ako li si ti, Bože, izdržao komunističko nasilje, hoćeš li imati još snage oprijeti se udruženim snagama bezbožnika? Pa ti si Bože, još uvijek na križu... a ispod križa se pleše... ako si i naviještao uskrsnuće, ono se danas, na kraju dvadesetog stoljeća, čini još uvijek daleko iza obzorja... A tome su i neki među tvojima pridonijeli, neki kao Juda, neki kao potajni suradnici, neki kao ideološki opravdavatelji bezboštva (!), neki tako što su se razbježali. A šaćica onih koji su ti ostali vjerni - evo u ovoj crnoj knjizi se vidi kako završavaju!"

Knjige se ne pišu za jučer! One, ako vrijede, pišu se za danas, a ako su prave, pišu se za sutra. Iskreno se nadam da će ova knjiga vrijediti ne samo danas nego i sutra. I da će možda biti samo jedan mali dio poliptiha "opomene" kako bezboštvo nije tek neka nevina dječja igrice, kojoj treba malo pustiti na volju, jer njezino izdovoljenje završava u krvi!

Nadbiskup zagrebački, blaženi Alojzije Stepinac, izabrao je za svoj moto: "U tebe se, Gospodine, uzdam." Uzdanje, nadanje,

budućnost je u Gospodinu! Oni koji su protiv njega, mogu što hoće, ali neće dok hoće! A to "dok", to će trajati ovisno o suradnji s milošću onih koji su na Božjoj strani!

Zaključak:

Isus je na upit nekih ljudi zašto se srušila kula u Siloamu na osamnaest njegovih stanovnika, i zašto su baš oni pobožni Galilejci poklani od Pilatovih bojovnika dok su u hramu prinosili žrtve, odgovorio: "Mislite li da ti Galilejci, jer tako postradaše, bijahu grešniji od drugih Galilejaca? Nipošto, kažem vam! Nego, ako se ne obratite, svi ćete slično propasti!" (Lk 13, 2-3). Je li komunizam Božje pripuštanje zla u našoj povijesti? Valjda, ali ni to ne umanjuje odgovornost ljudske slobode za izabir zla, niti umanjuje grozote počinjene u ime "bratstva i jedinstva"! A mi se usuđujemo, zgroženi nad strahotama ovdje posvjedočenima, moliti: "Obrati nas, Gospodine!" I zavapiti: "Smiluj nam se, Gospodine." Amen.

Ante Mateljan